

poština v državi SHS povzeta.

Naročilna lista: Celo leto K 120—, pol leta K 60—, četrt leta K 30—. Izven Jugoslavije: Celo leto K 150—. Inserati ali oznanila se računajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravništvo sprejema naročilno, inserate in reklamacije. — Telefon št. 220.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Posamezna številka stane 1 krono.

„Straža“ izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravništvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. — Z uredništvom se more govoriti vsak dan samo od 11. do 12. ure dopoldne. Rokopisi se ne vračajo. — Nezaprite reklamacije so poštnine proste. — Telefon št. 220.

73. številka.

Maribor, dne 4. julija 1921.

Letnik XIII.

Naša nova ustava in zahteva SHS naroda.

Stojimo pred dejstvom večinsko izglasane ustave, na katero je prisegel regent in poslanci. Ker nam je država, po kateri smo koprneli, za katero smo se borili in katero smo zgradili — vse, priznavamo sedanjo ustavo s pridržkom odločne zahteve, da se prej ali slej revidira, ker je revizija sedanje ustave zahteva SHS naroda. Zahteva po ustavni reviziji je upravičena in temelji na dejstvu: sedanja ustava ni izraz zastopnikov svobodne ljudske volje ter koristi. Da je naša pravkar izrečena trditelj, nam svedoči površen pogled na politične struje, ki so zmešetarile sedanjo ustavo.

Vsak nam bo potrdil, da nikakor niso srbski radikali in demokrati nositelji volje srbskega priprostega naroda, ampak reprezentanti srbske politične tradicije. Ker so bili Pašičevi, Jankovičevi ter Davidovičevi predniki vodilne politične osebnosti v Srbiji gotovo od nekdanj, morajo po srbski tradiciji biti političarji prvega reda tudi sedanji: Pašič, Jankovič in Davidovič, ki gotovo niso in ne bodo vprašali srbskega seljaka: Kako ustavo da zahteva in ali je zadovoljen, s tem, kar so mu napravili ustavnim potom Pašič, Davidovič itd.

Kaka je pa volja srbskega priprostega naroda, ki misli in gleda v bodočnost SHS kraljevine, so dovolj jasno povedali zemljoradniki, ki so odločno glasovali proti ustavi. Da se bo volja brata Srba v kratkem času obrnila na stran zemljoradnikov in ne radikalov ter demokratov, je fakt, ki nam je porok, da se bo tudi srbski narod pridružil naši zahtevi po reviziji ustave, a to ne po svojih dosedanjih tradicijonelno političnih reprezentantih, ampak zemljoradnikih.

Kaki zastopniki srbskega prostega naroda so radikali in demokrati, nam je dokaz milijonski nakup turških glasov. Pašičeva politična kupčija s Turki je teptanje ljudskih zahtev in koristi, ki bo našla v najbližji prihodnosti ostro obsodbo tudi od strani srbsko-bosanskega seljaka, ki bo na račun ustave plačeval Turku posest, katero mu je ta nekoč ugrabil in jo bo moral pravomočni in pr-

vojni lastnik sedaj odkupiti. Prepričani smo pa, da se bodo Turki najbolj bali revizije ustave, ako se jim že ne bo pred revizijo izplačala zadnja, od Pašiča jim obljubljena para.

Kaj da misli hrvatski narod o sedanji ustavi, nam govorijo že nekaj časa: Radič, Narodni ter Jugoslov. klub, komunisti in socialisti. Kako je stališče Hrvatov napram sedanji ustavi, nam še ni znano v podrobnem da je pa kar na jhitrejša revizija ustave gotova zahteva Hrvatov, je jasno in ta fakt verjame menda tudi dinastija — Pribičević.

Ce mi Slovenci odrekamo liberalno-samostojni klik zastopstvo naše ljudske volje, zahtev in pravic, nam tega ne bo šela v zlo niti slovenska policajdemokracija z vsemi svojimi obznanami. Stališče slovenskega naroda napram ustavi je označila in dokumentirala za javnost slovenska opozicija, ki si je glede zahteve po ustavni reviziji gotovo čisto edina. Pri pogledu na novo ustavo pa moramo tudi glede naših treh demokratov in njihovih samostojnih sinov priznati, da so jo pri kovanju ustave ravno tako dobro odrezali za svoj žep kot Turki. Razložek med Turki in demokratsko-samostojno kliko je le ta, da je Pašič-muslimanska kupčija očita in natančno označena glede zneska. Pašič-demokratsko-samostojna mešetarija pa se je doigrala bolj za kulisami in je natančno znana Pašiču ter demokratsko-samostojnim žepom. Da ni glasoval za ustavo zastoj in iz čiste državitvornosti en mesar, gostilničar, mešetar in žganjar, tega fakta menda ne bodo tajili tudi najbolj pravoverni samostojneži.

Iz ravnokar povedanega je jasno, da se nam iz nove ustave, katero priznavamo, ne zrealizo: ne volja, ne korist in ne pravice SHS naroda in je torej naša prva zahteva, da se ta zmešetarjena ustava prejkoprej revidira po volji in zahtevi naroda.

Naša Ljudska stranka, ki je bila v volilni boj s parolo avtonomije, bo to geslo tudi izvojevala in ga položila ljudstvu v naročje in to gotovo prej kot danes to slutijo demokratsko-samostojni koritarji!

Prava svoboda.

Države so zadnje čase vpeljavale brezverske šole, proglašale svobodo vesti, svobodo tiska, in na vse mogoče načine povdarjale svobodo. S tem so proglasile laž za enakopravno z resnico. Lažnjivec je prebrisani in tako lahko postane laž in zmeta kmalu javno mnenje in javno mnenje — postava. Kakor je prava svoboda največji božji dar, tako je taka zlorabljena svoboda največje zlo, ker se upira Bogu.

Čudno, pravi dr. Mahnič, Luter odreče danes v imenu svobode papežu pokoroščino, jutri pa že taji človekovo prosto voljo. Človek, pravi Luter, je že prisiljen od neke temne moči k temu ali onemu dejanju, sam si ne more ničesar prosto izbirati. Ta krivi nauk je legel kakor megla na človeški razum, po njem je človek zaval brez krivde in brez zaslug.

Sedanji izobraženi svet ves živi v tej neprodni megli: na eni strani re priznava človeku proste volje in zato ne pozna razločka med dobrim in hudim, na drugi strani pa vedno slavi svoj razum. A tudi človeški razum je zapovedovalec in sicer krut, krivičen in kraljkovičen. Koliko boljše bi bilo, da človek uboga Boga.

Razum je luč, oko duše. Kakor po kvarjeno oko zavira prosti gibanje telesa, tako otemnjen razum ovira prosto človekovo voljo. Naša volja se lahko odloči za resnico ali za zmeto, za dobro ali za hudo. Toda to je razna njena nepopolnost in dostikrat nje-

na nesreča. Zmeta je bolezen proste volje ter prinese lahko smrt pravi prostosti. Voliti slabo, je brezumno in zato nesvobodno. Razumno bitje ima tem lepšo svobodo, čim manj je v nevarnosti, da si izbere kaj slabega.

Bistvo prave svobode pove sv. pismo s tremi stavki: „Kdor dela greh, je suženj greha.“ Noben hudobnež tedaj ni resnično prost, ampak tisti, ki prvič spoznava Boga: „Spoznali boste resnico in resnica vas bo osvobodila“, drugič pa mora tudi iskati milosti, in pomoči Kristusove: „Če vas Sin oprosti, boste resnično prosti.“

Dr. Mahnič je pisal o Avstriji: „Dve sta glavni ideji, po katerih se je Avstrija sestavila in utrdila: ideja katoliška in federalistična. Toda ravno ti dve ideji liberalizem spodjeda že dolgo let kakor smrten rak. Centralizem in liberalizem zadušujeta avstrijskim narodom prostost, prvič politično, zadržujoč jim avtonomne svoboščine, drugič višjo duhovno, odtujujoč jih cerkvi in Kristusu, brez katerega ni prave prostosti. Če se hoče Avstrija izogniti propadu, tedaj se mora zopet pokoriti dvojni ideji: federalistični in katoliški. Vendar oboje v pravem redu.“ Najprej naj narodom pokaže pot, da poslamejo nazaj globoko verni, potem naj jim pa da veliko pravic. In dr. Mahnič zaključuje: „Ko jih je (naroda) vrnila Kristusu, vrni jih samim s bi, da jih nobena sila na zemlji ne bo mogla razdružiti.“

Mi, ki ljubimo svojo novo domovino jugoslovansko, mi, ki vemo, da ne Srbi ne Hrvat in ne Slovenec ne boče sročeni, če se ne bomo razumeli v skupni državi, mi, ki gledamo, kako tuji prežijo od vseh strani na vsakega teh treh bratov, mi, ki smo doživeli polom liberalne in centralistične Avstrije, mi kličemo našim državnikom: Pustite nam sv. katoliško vero, ne šarite s kancelarografom, z brezversko šolo in s Skolom, ampak vrnite ljudstvo Kristusu, in potem ga prepustite samemu sebi, dajte mu prostost, avtonomijo, pa Srba, Hrvata in Slovenca — nobena moč na svetu ne bo razdružila!

Toda ne, nismo se obrnili na pravi naslov! Tebe, ljudstvo, kličemo skraj: učil se, zavedaj se svoje moči, zavedaj se, kaj ti je volilna pravica, in na veli ne enega slabovernega kristjana, ne enega sebičnega! Le potem bo boljša vlada, le potem boš lahko pričakovalo pravice, le potem boš lahko živelo v miru in zadovoljnosti! — Ljudstvo, ti si daj samo prostost s tem da se že sedaj pripraviš na druge — boljše volitve!

Vlado Pušenjak:

Davki.

III.

Načrt ustave zelo malo pove o davkih in bodoči davčni politiki in o nadaljnjih državnih dohodkih.

Ker se dobro zavedamo, da ima naša država, kakor vse druge države po končani svetovni vojski ogromna plačila, ker se dobro zavedamo, da zahteva neznosna draginja kot svetovni pojav ogromne žrtve od vsake države vemo, da mora vsaka država v obliki zvišanih davkov in drugih plačil dobiti sredstva za izpolnitev njenih obveznosti; v interesu najširših slojev ljudstva, osobito kmeškega in delavskega, pa moramo zahtevati, da se že v načrtu ustave sprejmejo temeljna načela za zdravo davčno politiko. Da doženemo temeljna načela za zdravo davčno politiko, se moramo nekoliko razgovoriti o davčnih sistemih, o davčni pravičnosti, o prevladni davka od jednega davkoplačevalca na drugega, in o najvišjih davčnih principih.

1. Davčni sistemi.

Med davčnimi sistemi sta najvažnejša dva: sistem jednega in sicer jednega davka in sistem več vrst davkov. Samo eden davek, kateri bi dal državi vsa sredstva, katere potrebuje, bi bil gotovo velika pridobitev, npravnost dobrot. Mnogo formalnosti in omejitev za produkcijo in cirkulacijo dobrin in za delovanje posameznikov bi izginilo, meščanska in ekonomska svoboda bi pridobila, vsak državljan bi natančno lahko izračunal, koliko d prispeva za kritje stroškov države, — kočno bi bilo pobiranje tega jednega davka jednostavnejše in bi manj stal kot pobiranje več vrst davka. Physiokrati (Turgot 1772) so zahtevali upeljavo jedne vrste davka in sicer zemljiškega davka radi tega, ker so smatrali kmetijstvo kot jedino produktivno delo, katero jedino ustvarja nova dobra, prebitke, čiste dohodke v narodno-gospodarskem pomenu besede radi tega prenese edino zemlja davek. Physiokratični nauk je pobil Smith A ki trdi, da le delo ustvarja vrednote. Ad. Smith pobija s tem tudi utemeljitev jedne vrste davka, Nekateri znanstveniki in strokovnjaki zagovarjajo jedno vrsto davka in sicer dohodninski davek ali davek na kapital. Ako bi bilo potrebe države neznahtne, da bi ista izhajala s 5% dohodninskim davkom ali s 5% davkom na kapital, bi bilo mogoče ta davek zagovarjati. Pr velikanskih potrebščinah modernih držav je nemogoče izhajati s samo jednim davkom, kar dokazujejo skušnje v Severni Ameriki. Jedna vrsta davka

je bila in ostane utopija, dokler bodo državne potrebščine tako velike, kot sedaj, in dokler se bodo večinoma pokrivali z davki. Teorija in praksa učita: čim več vrst davkov, tem boljši je davčni sistem. Zalibog, da ni bila vedno tendenca, ki je povzročila upeljavo novih vrst davkov, splošno in enakomerno obdačiti dohodke, temveč da so igrali glavno ulogo drugi oziri, kakor nujne potrebe države, onemoglost finančne uprave, interesi vladajočih strank itd.

2. Davčna pravičnost.

Pri nalaganju davkov zastopaje davne oblasti načelo, da treba vzeti tiam, kjer je kaj za vzeti in sicer tistemu vzeti, ki si pusti vzeti. Temu nemoralnemu načelu nasproti moramo iz ozirov na državo in dobrobit državljanov postaviti načelo davčne pravičnosti. Davkoplačevalce je treba enakomerno z davčnimi bremenami obremeniti. Boljše je bogate bolj obremeniti in revežem nekoliko popustiti. Francoska revolucija je z jednim mahom predurila stari red in upeljala, četudi za kratek čas, davčni sistem, ki je odgovarjal zahtevi po enakosti vseh državljanov. Njen vzgled je mogočno uplival na vse države in dal pobudo za moderne reforme in moderna finančno politična stremjenja.

Kako se danes, ko se vedno in vedno povdarja enakost vseh državljanov pred zakonom, tolmači davčna pravičnost? Pred vsem se povdarja, da so državljanji, ki so vobče po zakonu jednaki, tudi jednaki po davčnem pravu in sicer na ta način, da je v slučaju, ako so dani po zakonu predpisani predpogoji, vsak davku podvržen, oziroma od davka oproščen, brez ozira na osebo in stanove. Pa to še ni dovolj. Poleg formalne pravičnosti mora vladati tudi materijalna pravičnost, katere naj zajamči jednako mero, jednako intenziteto pri vseh davčnih vrstah. Dandanes se splošno povdarja, da je dano načelo davčne pravičnosti šele tedaj, če stoji davčno breme posameznih državljanov v gotovem razmerju napram njihovim dohodkom.

Država naj pobira davke le tam, kjer davki ne ogrožajo eksistence državljanov, oziroma ne poslabšajo njihovega gospodarskega stanja, ker sicer uniči država z davčno politiko svoje lastne državljanje. Davek naj ne bo proporcionalen, temveč progresiven, ako hoče veljati kot pravičen davek. Davčna moč se dviga v progresiji, katere ne odgovarja progresiji dohodkov, ampak isto prekosi. Na podlagi socialno-političnega naziranja se stavijo glede davkov sledeče zahteve:

1. Dohodki, ki jedva služijo za pokritje vseh najnujnejših eksistenčnih potrebščin, naj bodo prosti davka — eksistenčni minimum.
2. Bolj se naj obdačijo dohodki, katere ustvarja kapital.
3. Uvažujejo se naj vse osebne potrebe.
4. Upeljuje se naj splošno progresivni davki, v ozir se naj jemljejo le čisti dohodki, ne v obče vsi dohodki državljanov.

3. Prevalitev davka.

Prevalitev davkov pomeni prenos davčnega bremena sedanjega ali bodočega od jednega davkoplačevalca na drugega davkoplačevalca, je neka vrsta boja davčnega obvezanega napram obdačenju. Napačno je mnenje, da se izjednačijo davki potom prevalitve. Nikdar se ne smemo zanesti, da je prevalitev ono sredstvo, katero popravi krivico, ki je nastala radi površnega ali ravenoma nejednako izvršenega predpisa davkov.

4. O najvišjih davčnih principih. V teoretičnih razpravah finančne vede se mnogo govori o najvišjih davčnih principih. Kateri so najvišji davčni principi? Mi razločujemo finančno-politične, narodno-gospodarske, davčno-upravne principe in principe pra-

višnost. Finančno-politični principi so: 1. Davek mora zadostovati za svrhu, za katero je določen. 2. Davek mora biti elastičen, da more zadostiti vsakokratni potrebi. Narodno-gospodarski principi so: 1. izbira pravih davčnih virov, 2. uvaževanje posledic obdačenja (prevalitev davkov). Davčno-upravni principi so: 1. Določitev davkov glede časa, zneska in načina plačevanja, 2. Udobnost obdačenja. 3. Stremljenje, da bodo stroški, katere povzroča pobiranje davkov, kolikor je mogoče majhni. Principi pravičnosti so: 1. Splošna davčna dolžnost. 2. Progresivnost davkov.

Ako bo bodoča davčna zakonodaja vzela to najvišje davčne principe za podlago svojemu delu, potem lahko upravičeno upamo, da bo davčna zakonodaja pravična.

Politični pregled.

KRALJEVINA SHS.

Zadnje se je konstituante so izgledale presneto klaverno. Na seji 1. julija je sporočil verifikacijski odbor, da sta odložena dva mandata, in sicer: socialista Antona Kristan in Lazarevičev, katerega zamenjata: Tokan in Vašič. Ravno kar omenjena seja je obravnavala tudi krivdo in soudeležbo komunističnih poslancev pri atentatu na regenta. Zbornica je izročila tri komuniste sodišču: Copic, Filipoviča in Kovačeviča, ki so bili isti dan v svrhu preiskave aretirani od policije.

Seja konstituante 2. jul. je sprejela ukaz, s katerim se pretvarja ustavotvorna skupščina v zakonodajno. Nato so bili soglasno sprejeti predlogi: da naj ostane tudi v zakonu dajni skupščini sedanje predsedstvo, izdela se naj nov poslovnik, v finančni odbor se naj izvoli 23 članov, v odbor za poslovnik pa 20. Po sprejetju ravnokar omenjenih predlogov so prisegli na ustavo navzoči člani Jugosl. kluba. Tudi kmet dohtar Vošnjak je na tej seji izkramal svojo slabostojno

močnost in predlagal, da se naj naša nova ustava prestavi v vse evropske jezike, da bo tudi celotno inozemstvo razumelo reakcionarnost naših ustavotvoriteljev.

Pri volitvah v finančni odbor sta bila od našega kluba izvoljena poslanca Pušenjak in Dulibič. V odbor za poslovnik je prišel Jože Gostinčar.

Parlament bo sedaj odgoden do sredine septembra.

Regent je izročil za dobo svojega bivanja v inozemstvu svojo kraljevsko oblast ministrskemu svetu.

ITALIJA.

Italija še vedno preživlja vladno krizo. De Nicola je odklonil sestavo kabineta, nakar je prevzel to nalogo Bonomi, kateri bo po obnem mletju in raznih težkočah vendar zvaril kabinet, ki bo dela in življenja zmožen.

Italijanski fašisti in socialisti se pogajajo, da se bo dosegel med obema strankama sporazum in bi prenehali medsebojni napadi, poboji in požigi. Spravna akcija bo uspela.

GORNJA ŠLEZIJA.

Uprava spornega gornješlezjskega ozemlja je zopet prešla v roke medzavezniške komisije. Zadnji poljski in nemški pristojnici bodo razoroženi dne 5. t. m.

FOLJAKI IN RUMUNI

so sklenili pogodbo za pet let, potem katere se zavezujeta obe državi, da se bosta v slučaju napada podpirali med seboj z oboroženo silo.

GRŠKA.

Grkom prede na maloazijskem bojišču presneto slaba. Povsod so grške čete na umiku pred Turki, katere podpira izborna oborožena rusko vojaštvo. Grki so že tako vgnani v kozji rog, da prosijo entento za pomoč in posredovanje. V slučaju ententine pomoči bi bili Grki celo pripravljene pristati na povratek Venizelosa in na spremembo na kraljevem prestolu. Sika kola lomi!

Majniške volitve v Sloveniji.

Po socialističnih »Naših zapiskih« posnemamo sledeči pregled občinskih volitev.

Politične stranke	Volitve v konstituante 28. XI. 1920		Občinske volitve v maju 1921						
	glasov	v %	Stev. občinskih odborn.	v %	absol. več. v obč.	polovico v odbor.	Relat. več. čino	V manjšini	Brez odbornikov
Slov. ljudska stranka	59.216	37	7.654	61	528	59	41	171	33
Samostojni kmetje	33.205	21	2.619	21	165	29	13	270	415
Socialni demokrati	29.142	18	992	8	28	14	12	111	667
Komunisti	16.269	11	209	2	4	—	5	21	802
Demokrati	12.348	8	302	2	5	2	6	51	768
Narodni socialisti	6.295	4	125	1	1	—	—	32	799
Neopredeljeni	—	—	559	5	14	5	5	57	751

K tej preglednici pripomnimo samo, da je pri volitvah v konstituante volilo tudi Prekmurje, občinskih volitev pa tam še ni bilo. Zanimivo je, kaj piše socialist Fr. Erjavec nadalje v »Naših zapiskih«:

»Takega rezultata naših občinskih volitev neposredno po volitvah v konstituante pač ni nihče pričakoval, saj so gledale vse takozvane napredne stranke svoj triumf že v tem, da so izrgale SLS absolutno večino v Sloveniji. JDS in SKS sta potem skušali zadeti tej stranki še smrtni udarec iz Beograda s centralizmom. Kako napačni in naivni so bili ti računi, so pokazale baš te volitve, kajti zgodilo se je ravno obratno, namreč to, da je boj proti SLS iz Beograda stranko le ojačil in ji še utrdil pozicijo v narodu, ne pa uničil... Napredovala je SLS na račun

Politična poročila.

p Ustava in naša valuta. V Zürichu je padel kurs jugoslovanske krone na 3-90 centimov, to pa vsled tega, ker je ustava Srbov, Hrvatov in Slovencev sprejeta s plačanimi glasovi južnosrbskih Turkov in bosanskih muslimanov, ki so se načelno izjavili proti ustavnemu predlogu g. Pašiča. Nevarnost padanja obstoja nadalje, ker se nahajajo gospodarsko najmočnejši kraji Jugoslavije napram ustavi v opoziciji.

vseh naprednih strank. JDS je naravnost pomedla iz naše politične arene; socialistične stranke je katastrofalno decimirala, SKS pa zelo oslabil. Na videz je sicer končni rezultat za SKS isti, kakor pri volitvah v konstituante, a pomniti moramo, da je med temi glasovi tudi lepo število socialističnih glasov, kajti NSS in JSDS sta šli v svoji popolni desorientaciji in v svoji popolnoma nacionalistični mentaliteti celo tako daleč, da sta službeno pozivali svoje pristase (glej »Ljudski glas«), naj volijo v onih občinah, kjer niso postavili lastnih kandidatnih listov pristase SKS.

To je odkrita sodba in obsodba. Nas pa one suhe številke navdajajo s pogumom za veliki boj, ki ga moramo vojevati za slovensko ljudstvo proti vsem zatiralcem in izkoriščevalcem.

p Sedanja vladna premoč. Radikali in demokrati ne bodo dolgo več vlekli na skupnem vozu vladnega centralizma. Sporno jabelko, ki bo razdvojilo ti dve politični skupini — topčiderska afera — je že vržena med obe stranki. V topčiderski zadevi so radikali precej osamljeni, med tem ko tozadevno podpirajo demokrate proti Velizarju Jankoviču in celotni radikalni stranki: samostojneži, socialisti ter zemljovalniki.

p O Pašičevem snubačenju pri zemljovalnikih nam poroča »Jutranji

list« sledeče: V kritičnih urah pred izglasovanjem ustave je prišel ministrski predsednik Pašič v zemljovalniški klub ter prosil g. Laziča, naj glasujejo za ustavo, ker je vlada voljna, izpolniti nekatere zahteve zemljovalnikov. Lazič je odgovoril, da v to ne more na noben način pristati; vlada naj sprejme vse zahteve, sicer bodo glasovali proti ustavi. Nato ga je rotil g. Pašič: »Dajte nam bar polovico kluba. Spasite državo!« Kmalu nato se je vršila seja zemljovalniškega kluba, v kateri se je sklenilo, glasovati proti ustavi.

p Zakaj so glasovali muslimani iz južne Srbije za ustavo? Muslimani iz južne Srbije so zahtevali za svoje glasove sledeče: 1. Revizijo vseh beglukov in da se odstrani male posestnike iz begovskih posestev. 2. Da se od posestev teh malih posestnikov prepusti begom 20 hektarov zemlje. Ako bi v tem slučaju malim posestnikom ostalo le malo, se mora begom dodeliti v bližini kultivirana zemljišča v istem obsegu. 3. Pravilno odškodnino za zemljo, t. j. sedanjim razmeram odgovarjajoče izplačilo po kakovosti zemljišča. 4. Izplačilo haka. — Ker je vlada morala na te zahteve pristati, v demokratskem klubu pa o takem »reševanju« agrarne »reform« nočejo nič slišati, je Pašičevo stališče po sprejetju ustave zopet omajano.

p Minister dr. Karamehmedović odstopil? »Jutranji list« poroča, da je dr. Karamehmedović podal dne 29. p. m. ob 4. uri pop. svojo demisijo. Svoj odstop je motiviral s situacijo, ki je nastala v muslimanskem klubu po ostavki ministra dr. Spahe. Situacija v klubu je kritična. Klub je razcepan v dva tabora: v Karamehmedovičevega s 13 poslanci in Spahinega s 11 pristaši. Zanimivo je, da se inteligentni poslanci zbirajo pod opozicijsko zastavo dr. Spahe. V kratkem se vrši v Sarajevu glavni zbor zaupnikov muslimanske organizacije. Ob tej priliki bodo muslimanski poslanci poročali o dosedanem delovanju kluba. Verjetno je, da bo dobila skupina dr. Spahe (avtonomisti) zaupnico. Ako bi se to ne zgodilo, bodo pristaši dr. Spahe (11 poslancev položili svoje mandate.

p Nemčija. Nemški listi poročajo, da je opažati močno gibanje poreske republikanske stranke, ki stremi za tem, da postane Porenje neodvisna in nevtralna država pod varstvom vseh velesil. Pri tem stremljenju sodelujejo tudi Belgijci in Francozi. Isti listi nadalje poročajo, da Anglija in Francija podpirata to stremljenje.

p Pošteno polomijo so doživeli demokrate v Prekmurju. Proti koncu minulega mesca so JDS voditelji za Prekmurje sklicali veliko policično zborovanje v Mursko Soboto, katerega je hotel osičiti s »kravjo« politiko tudi Ribnikar iz Ljubljane. Poverjenika Ribnikarja ni bilo, a tudi prekmursko ljudstvo se ni odzvalo JDS klicu in tako so ostali sklicatelji shoda brez poslušalcev. Da bi pa poparjeni JDS prvaki prikriji vsaj na zunaj svojo polomijo, so nalepili na Dobrajevo gostilno lepak, ki je znal povedati, da je to »velikansko« JDS zborovanje preloženo radi slabega vremena (obiska op. ured.) na nedoločen čas. Mislimo, da JDS arji sploh lahko preložijo vsako policično zborovanje v Prekmurju v čisto nedogledno prihodnost.

p Celje. V četrtek dne 7. julija ob 8. uri zvečer se vrši v vrtni dvorani Belega vola politično zborovanje SLS. Govori g. tajnik Krajnc o ustavi.

Dnevne vesti.

d Teror je povsod v življenju ogaben, ker skuša dokazati, da ima povsod pravico do zmage našilje. Zakaj svet je že tako zgneten, da se vsako nasilje maščuje samo nad sabo! »Jutro« od 3. julija 1921. Brez komentarja v album policajdemokratov.

d Regentu Aleksandru je povodom Njegove rešitve iz smrtne nevarnosti naš nadpastir poslal naslednjo brzoglavko: »Njegovemu kraljevemu Visočanstvu regentu Aleksandru, Beograd. Ob srečni rešitvi Vašega kraljevega Visočanstva iz smrtne nevarnosti prosim vdanu podpisani dobrotnega dovoljenja, da sporoči v svojem in Lavantinske škofije imenu izraz najprisrčnejšega veselja nad ohranitvijo dragocenega življenja regenta, proseč Boga za nadaljnje milostno varstvo Vaše prevzvišene osebe. Dr. Mihael Napotnik, knezoškof.«

d Preiskava o atentatu na regenta. O atentatorju Stojiču se je ugotovilo, da je bil kot avstrijski vojak svoječasno v ruskem ujetništvu. Kot dobrovoljec se pozneje nekaj časa boril v jugoslovanski legiji, nato pa je postal boljševiški agitator. V ujetništvu se je seznanil s sedanjima poslancema Nikolo Kovačevičem in Vlado Copicem. Leta 1919 je prišel v Budimpešto, nato pa v Novi Sad, kjer je na vlaku med Beogradom in Novim Sadom prodajal tobak in agitiral za komunizem. Imel je ozke stike s komunističnimi poslanci ter prisostvoval sejam konstituante. Po sklepih komunistov je bilo odločeno, da naj se ubije regenta in več drugih političnih in vojaških osebnosti. Stojič je tudi izjavil, da je imel eno bombo na galeriji konstituante pripravljeno, da jo vrže na vladno klop, kar pa ni storil, ker niso bili vsi ministri navzoči. Pomagali so mu komunistični poslanci: Filip Filipovič, Vlado Copic in Nikola Kovačevič. Izročitev omenjenih poslancev je preiskovalno sodišče že zahtevalo. Dosedaj so aretirali še nadaljne štiri osebe, ki so v zvezi z atentatom.

d Od dosedaj izdanih »obznani« se bo izvajala samo ona proti komunistom, katere je podpisal ter potrdil tudi regent. Obznana »v redu in radu« ni podpisana od regenta.

d Kdo jim verjame? »Jutro« piše, da je osnutek policajdemokratske obznane o redu in radu zadel na bud občani, zlasti v demokratski stranki, tako, da je vlada opustila namero narediti zakoniti naredbenim policajdemokratski »Jutro«, ko so se začeli celo slovenski demokrate radi inozemstva — srabno, ati drakonske obznane o redu in radu, kateri je odrekel podpis uzakonitve regent sam. Slovenski demokrate sedaj skušajo tarbati javnost, da je ravnokar omenjena obznana zadel na odpor v demokratski stranki, ko je vendar ljubljanski policajdemokratski trifolij: Baltič, Ribnikar, Ravnokar izdal tudi obznano, ki nič kaj ne zaostaja glede drakonizma za ona o redu in radu. Slovensko in beograjsko obznano o redu in radu ni preprečila absolutistična klika policajdemokracije, ampak celotna — ogromna opozicijska večina, ki misli, čuti in dela svobodnejše, nego demokratski tirani.

d Tone Kristan — ravnateljstvo Friderikovih veleposestev in Jadranska banka. Tone Kristan si je kot vodja socialističnih zadrug in konsumov v denarni zlahki z Jadransko banko za celih 24 milijonov kron, ki pa so viseli precej v zraku. Seve, Jadranska banka, Žerjav in JDS je pa tako tesna denarna vez, da jo razdruži lahko samo kak polom na eni ali drugi strani. G. Žerjavu se je vendarle posrečilo, da je stiščal Kristana kljub mnogoštevilni kompetenci strokovnjakov na zgoraj omenjeno ravnateljstvo mesto. Tone bo sedaj že vedel, da ne bo pozabil kot ravnatelj na Žerjava in Jadransko banko, ki bo sedaj s Kristanovim dovoljenjem eksploatirala žitno, sladkorno, lesno ter špirtitno bogastvo Friderikove veleposesti. Ravnatelj Tone Kristan, Jadranska banka in Žerjav — ta trifolij bo že skrbel, da bo obogatil samega sebe na državne stroške in škodo.

d O županskih volitvah slovenskih mest prinaša policajdemokratsko »Jutro« čudno prikrojene vesti. — O ptujskem županu so demokrate mnenja, da ne bo potrjen in da bodo razveljavljene županske volitve v Ptuj. O mariborskem županu javlja »Jutro«, da bo, če že ni, potrjen. Županske volitve v Brežicah so pa razveljavljene. Policajdemokrate pa najbolj skrbi novi ljubljanski župan Pesek, ki je najbolj boedeči trn v demokratski peti. Celo ata Kukovec je po »Jutrovem« poročilu izjavil poslancu narodno-socialistične stranke Brandnerju, da je opasno za Pesekovo potrditev, ker so zanj glasovale stranke, ki so proti jedinstvu države in celo komunisti. On, debeloobrazi Kukovec, bi ne mogel priporočiti kroni v potrjenje tako izvoljenega župana, ampak le osebo, ki je izvoljena na pozitivnem ustavnem programu (policajdemokratskega korifarsstva. Op. ur.). Iz ravnokar povedanega je dovolj jasno razvidno, kako je bridka za naše demokrate izguba županskih prestolov po slovenskih mestih. No, pa saj bodo tudi za nas Slo-

vonca začel iz Beograda pišati drugi vater!

O osiješkem sokolskem izletu konstatiramo, da ni poglubil sokolske misli in ni tesneje združil bratov, ampak je rodil izključitev večine hrvatskega Sokola iz Saveza in so še danes ujedinjeni med seboj edinole slovenski Sokoli, pičlo število hrvatskih in srbskih. Ako mora »Jutro« javljati, da se je osiješki izlet pečal z izključitvijo pratežne večine bratov Hrvatov iz Saveza, je taka pisava kot beli dan jasno dejstvo, da stoji danes Sokol pred babilonskim stolpom, od koder se bo razšel z zmešanimi jeziki.

O proslavi sprejetja ustave znajo toliko poročati demokratski listi. Proslavo ustave pri nas vidijo in uživajo edino demokratsko samostojni koritarji — a ne ljudstvo!

Kam gre naš denar? Ljubljanski vladni obžnanarji so začeli razmetavati denar slovenskih davkoplačevalcev v podporo liberalnemu časopisju. »Novine« poročajo, da je dala ljubljanska vlada 30.000 K podpore za prekmurški liberalni listič »Prekmurški Glasnik«.

Bodoljub ob meji nam piše: S krvavečim srcem opazujem, kako na predvečer — nekulturi. Že od nekdanj baš tukaj treznost ni bila v ljudstvu nič preveč domača. Zdaj je nedaleč odjadi finančna in orožniška postaja, lojih moštvo (ne trdim, da vsi posamezniki) daje sijajne zglede pogumnega pijančevanja. Naporna služba, uspešno »lov«, veselo svidenje klove s kom, še državni prazniki (celo resnobni Vidov dan) morajo veljati za povod, da se praznično kupice in — mošnje. Če si nabere še družbo veselih lahkotnikov (kako so narodno in državno zanesljive, itak veste), pa je vrhujeec raja. Saj večkrat govore ljudje, da nekateri teh organov, ki ljudem v njih prekomejnem prometu delajo silne težave, sami brez skrbi hodijo preko meje k svojim ljubicam — gotovo zato, da se naše mednarodne »prilike« toliko ugodnejše razvijajo. Kako ogorčen je ljudstvo, če vidi n. pr. finančarje plančevati v družbi naših naj večjih narodnih nasprotnikov, mora gledati, kako se z njimi — seveda pijani — vlačijo roko pod roko po cesti in pri belem dnevu tulijo po vasi. Podatki na razpolago v uradništvu. Sit! Šal sem že našega človeka reči: »K nam bomo morali dobiti orožnike, da nas bodo varovali pred temi pijanci!« Merodajnim činiteljem samo tole besedo: Premišlujte in čimprej ukrenite kaj primernege, da se zlasti fantje finančne kontrole v prostih urah kerisno zaposlijo, da se vzgoje v značaju in kulturne ljudi in bodo kot taki tudi ljudstvu v pomoč in spodbudo. ne pa v moralni kvar in nam vsa v — srzamoto!

Ormoške lučice. Zadnjega junija sem se mudil v Ormožu. Prišel sem po cesti proti Tolazejevi vili, tam vidim vse sobe razsvetljene, mislil sem si, posestnik vile je pač kak vojni dobičkar in pričakuje kak velik obisk. Ko pridem do Škerčičeve gostilne, pa mi noga zastane, videl sem namreč ves plot nataknen s svečicami. K sreči se mi pridruži nek domač kmet, katerega

vprašam, kaj to pomeni. Prijazno mi je razložil, da so v Beogradu napravili nove postave in da gospa Skorčičeva lahko tudi pet plotov razsvetli, ker je kupila junca žive teže kg 5 K, meso pa trži po 20 K kg. Ta novica me je tako presenetila, da sem kot elektrizan obrnil glavo na ormoško posojilnico, toda o čuda, tudi tukaj vidim mnogo lučic, izmed katerih se sveti tabla »Josip Šerbec, živinozdravnik«. O ta pa je moj bivši sošolec, tudi ta je liberalček? Ne, ne, mi pravi kmet, ta ni tič, pa ne miš. Bog pomagaj. Bog pomagaj! Gospod imajo poštni telegram obešen okrog vrata in znajo vse. Rekli so, da bi za avtonomijo tudi svetili...

Vzornó gospodarstvo. Ormoške občine pod demokratskim vodstvom. Vina je občina pridelala 41 hektu, prodal ga pa je samo 31, ostalo se je posušilo in kakor je pisal središki Sršen so črvi prevotili doge na sodih in je vsled tega vino steklo. Občinske svinje so bile prodane tri, v račun je vpisana samo ena. Občinski računi so se sestavili štirikrat in vsakokrat drugače. V prvem računu je občini zaračunanih 50 kg galice K 500, v drugem K 1000. Ko se je dokazalo, da občini ni prodana galica, ampak neko žveplo, je držal izgovor o pozabljivosti in je v tretji račun vpisanih 100 kg žvepla K 1000. Ta račun je zopet popravljen na 200 kg K 2100. In tako je bilo celo prejšnje gerentstvo pomota in to pomoto imenujejo ormoški demokratje »dobro gospodarstvo«. Občani pa imajo svoje mnenje in če dr. Lašič tudi stokrat toži in si išče pri sodišču svojo čast.

Naši župani. Poroča se nam, da so izvoljeni naši somišljeniki v teh le občinah: Rajnkovec Jan. Roškar, Nimno Jož. Anderlič, Plat Ah. Anderlič, Sv. Mohor Rud. Zaban, Sv. Jeronim Mih. Kok, Jurkloster Jak. Blatnik, Sv. Rok ob Sotli Stefan Eric, Št. Ilj pri Velenju Al. Kranjc, Šmartno v Rožni dolini Fr. Jezernik, Kicar Vrabl Franc.

Iz Leskovca pri Ptuj. Po zaslugi in poštvalnosti tukajšnega moza poštenjaka, posestnika in občinskega predstojnika gosp. Martina Habjančič so bile v treh občinah naše fare resolucije za avtonomijo. Slava mu in priporočamo zavednega našega somišljenika v posnemanje.

Brezglavo carinarjenje. Dne 21. junija t. l. sem se peljal z nekaterimi drugimi potniki, ki se niso ustrašili nemških groženj, čez Špilje v Maribor. Ker sem kolesar, sem vzel kolo s seboj kot prtijago na vlak. V Gornji Radgoni je carinar kolo brez moje vednosti zacinil. Ko hočem v Mariboru kolo rešiti, mi pomoli uradnik pod nos v moje nemalo začudenje listič z naročilom, da plačam za svoje 2 leti staro kolo 250 dinarjev carine. Ista usoda je zadela nekoga Prekmurca, ki je tako nespametno carinarjenje hudo zameril. Pritožila sva se pri pristojni kolodvorski oblasti, pa nič dosega. Smo pač balkanci.

Noblesse oblige! Pri mariborskem okrožnem sodišču se je vršila pred kratkim vzklicna obravnava v malenkostni zadevi: soseda očita sosedi, da ji je izpusila iz hleva svinjo in ptujski demokratski advokat deducira žaljenje časti ter žene to malenkost skozi dve inštanzi,

da imajo opraviti s pravdo dvakrat po dva advokata in 4 sodniki. Seveda so temu primerni tudi stroški. Vprašali bi gg. advokate v Ptuj, ali je advokatura postala obrt, ki stoji skoraj mnogo pod šin... sko.

O uradniku Perne pri davčnem oblastvu v Ljutomeru dobivamo zanimive stvari. Čudimo se, da je finančno ravnateljstvo ozir. delegacija ministristva financ tako popustljivo. Perne je več v gostilni med uradnimi urami, nego pri svojih aktih. Ko pa pride k spisom, pa kar pavšalno frčijo tisočaki in stotisočaki v obliki številik na plačilne naloge. Perne ne potrebuje ne podatkov, ne zanesljivih informacij, on se sploh ne zmeni za napoved davčnega obvezanca. To so fakta, žalostna fakta, ki vpijejo do neba! Perne je tisti človek, ki je kriv, da sto in sto kmetskih posestnikov, obrtnikov in drugih kolne in kuha srd... Veliki demokrat Perne pa sedi v oštariji ter piše prošnje za štefan vina in da je »šala« še večja, ter prošnje celo kolekuje! Nobenega »teatra« ni v Ljutomeru, da ne bi bil Parne zraven, Perne se zadira nad strankami, ki pridejo k njemu v urad, kakor kak grajski valpet. Materijal, ki ga zbira o Perneju, bo prav kmalu govoril jasne besede.

Kaj pa to? Orožništvo dobiva zdaj svoja povelja, ki veljajo za celo državo, samo v srbsčini in cirilnični pisavi, čeprav potom ljublj. diviz. poveljstva. Če pride kdaj kaj nujnega v kaki morda splošno važni zadevi, pa orožništvo prav ne razume. Kaka bo potem vaša ozir. državna varnost?! Videant consules!

Centralizem že cveti! Te dni je prišel v župnišče na severni meji bivše Slovenije ženin ves v zadregi. Dobil je pismo od višnjega sodišča v Ljubljani, katerega pa ni razumel, ker so bili za merodajne reči srbski izrazi, ki se ne nahajajo v nobenem drugem slovanskem jeziku. Na srečo je župnik v svoji mladosti občeval mnogo z drugimi Slovani, tudi s Hercegovci. Spomnil se še je, kaj tisti izrazi pomenijo, prestavil ženinu pismo in ga potolažil. Ali so že vsi naši dobri sodniki v Macedoniji, Macedonci pa pri nas? Ali mar mislijo, da je vsaki Slovenec imel priiliko v mladosti tudi »divaniti«? Ali bodo v prihodnje slabostnejši take dopise prestavljali?

Železniški promet med nami in Madžari se začne 10. t. m. V prometu bodo 3 brzovlaki in sicer: Beograd—Budimpešta preko Subotice, Zagreb—Budimpešta preko Gyegenyesa in Ljubljana—Budimpešta preko Pragerskega. Poleg osebnega prometa bo vzpostavljen tudi direktni tovorni.

Državno žensko učiteljsišče v Mariboru. Po poročilu ravnateljstva se odgodijo sprejemi in sprejemni izpiti v 1. letnik državnega žensk. učiteljsišča v Mariboru na septemberski rok. Natančen datum se določi pozneje.

Iz Rogatca. Tukaj se je na Vidov dan ustanovila podružnica Jugoslovanske matice z 59 člani. Predsednikom je bil izvoljen notar Dr. Ivo Šorli. Društvu je takoj pristopil kot dobitnik tukajšnji veletržec g. Emirik Supanc in vplačal 4000 K.

Markaelje SPD, podružnice Maribor. Neznani zlikovci so hudobno poškodovali in z blatom pomazali neka-

tere od podružnice SPD na novo izvršene markacije. Zgodbilo se je to očitno s hudobnim namenom od hudoti njih nestirpnih elementov. Nekaterim smo že na sledu. Zadevo bomo najnatlačneje zasledovali in za slučaj, da se krivci ugotovijo, bomo zahtevali, da se z vso energijo proti skrajno hudobnim storilcem postopa. Prosi se občinstvo, da sponoči, ako izve v zadevi kaj pozitivnega, podružničnemu odboru v Mariboru.

Nova ustava in nadaljno padanje krone. Pred sprejetjem ustave je notirala deviza Zagreb v Curihu 390 centimov, po sprejetju pa je že padla na 385.

Lepa naša domovina! »Politika« piše: Za šefa personalnega oddelka v enem izmed naših ministrstev je imenovan človek, ki je obiskoval zavsem tri razrede gimnazije. Ta človek bo »ocenjeval« sposobnosti in zmognosti vseh uradnikov tega ministristva ter jih bo predlagal v eventualna »unapredjenja«.

Frankiranje pisem. Naša uredništva dobivajo pošne pošiljke, ki so premalo frankirane. Plačati moramo vsak dan večje svote za globo. Enako se pritožuje tudi tajništvo SLS. Prosimo pošiljatelje pisem, da naj prilijejo na vsako pošiljko dovolj znamk. Pisem, ki niso nič ali premalo frankirana v bodoče sploh ne bomo sprejemali.

Milijonska škoda. Kakor smo že poročali, je napravila povodenj v Bosni ogromno škodo. Te dni so cenili to škodo, katera znaša 400 milijonov kron. Za prvo pomoč je vlada podelila najhuje prizadetim 4 milijone kron.

Ali je res? Iz Beograda se poroča, da bomo kmalu dobili povrnjeno 20 procentov povodom žigonanja odvzetega kronskega denarja. Tozadevna naredba bo baje v kratkem izšla.

Novi papirnati bankovci. V Zagrebu so pred dnevi bili izročeni v promet novi papirnati bankovci po 25 par ali 1 krono. Ta denar velja za celo državo.

Clemenceau-jevo najnovejše delo. Kakor javljajo francoski listi, završuje Clemenceau svoje najnovejše filozofsko delo, ki ga je napisal pod svežimi vtisi svojih doživljanjev na potovanjih skozi Indijo.

Ameriški socialisti proti bolševizmu. »Chicago Tribuna« javlja iz Detroita v Pariz, da je kongres socialističnih strank Amerike odklonil s 34 proti 4 glasovi priključitev k tretji internacionali. Število pristašev je padlo zadnje leto od 100.000 na 27.000.

Zdravljenje raka s pomočjo Röntgenovih žarkov. Angleški profesor Hermann With je izumel novi aparat, urejen za napetost 20.000 volt, s katerega pomočjo uničuje staničevje, ki tvori to čudno in doslej še jedva proučeno bolezno.

Vrednost denarja. Ameriški dolar stane 146—146 1/4, naše krone. Za 100 nemških mark je plačati 210, za 100 avstrijskih kron 22, za 100 čehoslovških kron 203 in za 100 laških lir 720 do 724 jugoslovanskih kron.

Iz Maribora.

„Tabor“ in nemškutarija. »Tabor« se večkrat dela, kakor da bi se bil na-

Belo zlato.

Zgodba s Pohorja. — Napisal J. T.

I.

Gospod Andrej je utrujen vrgel na hrbtnik in palico na tla, sedel na skalo in si nadeval pipico.

Divje je hruščala Radoljica po ozki skalnati soteski in se zaganjala ob pečine, ki so se ji stavile na pot, da so bele pene jezno pršale na vse strani.

Zanisljeno je gledal neukročeno vodno silo, ki je hitela mimo njegovih nog navzdol po strmi padavini, računal je, koliko delovnih moči bi se dalo zajeti v skalnati ožini in vpreči v stroje, njegov praktični, podjetni duh je gradil tovarne, stavlil električne stroje.

Andrej Gornik je bil strojni inženar. Zgodaj mu je umrl oče, ubog žagar v revni koči na Gornikovem. Tuji mater je kmalu izgubil. Sestra je dobila kočjo in se omožila, Andrej pa je šel s pičlimi sredstvi študirat. Tri do se mu je godilo, pa srečo je imel, napravil je tehnično visoko šolo, pri-

šel je v tujino, na Angleško in v Ameriko, stápil kot ravnatelj v stavbeno in strojno velepodjetje in gradil stroje in tovarne. Bogat je bil.

Tiste dni je po dolgih, dolgih letih spet prišel pogledat domov. Stožilo se mu je po Pohorju, po njegovih vitkih, temnozelenih smrekah in po šumečih vodah, kjer je v mladih letih sanjal o planinski vili in o Jezerniku, stožilo se mu je pa tudi po domačih ljudeh, po njegovih dobrih in poštenih Pohorcih in bistrookih Pohorkah.

Tujina mu ni mogla vzeti njegove mehke, pristno pohorske duše. Izobražila ga je, dala mu je računajočega, trgovskega angleškega duha, praktično, ameriško podjetnost, — a mehka slovenska duša, prepojena s poetično, živo domišljijo, dedščino njegove pristno pohorske matere, ta pa mu je ostala in se vezala z njegovim praktično izobraženim duhom v blaglasno, ubrano enoto.

Začel je njegova domišljija kmalu zapustiti stroje in tovarne in se zamislila v ljubke pripovedke, ki mu jih je pravila blaga mati, zasnanjal je o Jezerniku, o lepi planinski vili...

Pipica mu je ugasnila, enolično šumenje vode ga je uspavalo, zadremalo je slonel ob skali in zrl s polodprtimi očmi čez potok, kjer se je ozka, strma stezica spuščala po gostem smrečju do potoka. Ljudje so hodili tod čez Radoljico, brvi ni bilo, tri ali štiri velike skale so molele iz vode, po tej opolzli poti je moral stopati, kdor je hotel čez.

Skozi smreke se je zasvetila bela obleka, brhko dekle je prihitalo tu po stezi, nekoliko je obstala, nato pa previdno stopila na prvo pečino in se pripravljala, da se zažene na drugo, ki je precej daleč od prve stala skoraj v sredi potoka.

Andrej je nepremično obležal — spanec mu je minil.

Deklica ga gotovo ni opazila, kar brezskrbno si je dvignila krilo in merila z očmi pretečo razdaljo med obema kamenoma.

Sedaj je bila pripravljena. Nekoč se je nagnila nazaj, z levico si je držala krilo, z desnico pa se je zagnala.

Leva noga je dosegla skalo, desna pa se skočila za njo,

Pi skala je bila opolzla, lahki čvrlički so zdrknili ob mokrem kamenju, daklo je izgubilo ravnotežje in s presunljivim krikom pljusnilo v vodo.

V kipu je bil Andrej na nogah — suknilo in pipo je vrgel od sebe in pljunil v potok.

Dekle se je za trenutek potopilo, pa koj spet splavalo na površje. Reke so ji otrepale po vodi, deroč potok je je naglo nesel navzdol. Ni več kričala, strah ji je zapri sapo, izgubila je zavest.

S krepkimi sunki se je zagnal Andrej za njo. Sedaj je bil pri njej. Vnovič se je potapljala. Zagrabil jo je krog pasu, ji dvignil glavo nad vodo, in si z eno roko pomagal nazaj na suho.

Tam jo je položil na skalo v vroče solčne žarke, z glavo nekoliko navzdol.

Pogledal je krog sebe. Voda ju je zanesla precej daleč. Njegov nahrbtnik je ležal kakih 10 korakov ob drugu navzgor. Skočil je ponj, poskal steno z zganjem in se vrnil k nezavestni neznaniki.

(Dalje prilož.)

rodnega prepričanja kar iz škafo napil. Samo on in pa njegovi demokrati so narodni, drugo je v Mariboru vse nemškutarstvo. Tako vsaj je Tabor pisal o priliki volitve mariborskega župana. »Tabor« natančno preiskuje iztožbe po celem mestu in gorje trgovcu, pri katerem najde kak nemški napis. Takoj gresta na »pranger«. Prav tako, ker v Mariboru mora vsakdo razumeti slovenski! Grdo pa je, da je »Tabor« kakor demokrati sploh, tudi v tej zadevi strankarski. Po celem mestu pometa nemške napise, v lastni hiši v Jurčičevi ulici pa jih ne vidi. Ako prideš po dvanajsti uri pred hišo, v kateri se urejuje, tiska in prodaja mariborski purist — Tabor, vidiš pod seboj tablo, z velikim napisom: geschlossen. Tabor! Ali je to potrebno? Ali tisti gospodje demokrati, ki hodijo v Mariborsko tiskarno, res ne znajo slovenski, da se jim morajo tako pripraviti reči tudi v nemščini tolmačiti? Nemškutarstvo demokrati! Ali vas taki napisi na lastnem podjetju nič ne bodejo v oči?! Da, da, pri žepu in pri mošnjčku se pri demokratu neha narodnjaštvo! Od »Tabora« pa pričakujemo, da bo takoj v prvi prihodnji številki prav pošteno pokrtačil tudi svoje lastne demokratske gospodarje in jih podučil, da je tako nemškutarjenje nedopustno in ugledu slovenskega Maribora škodljivo. Torej »Tabor«, veliko metlo v roke! Pometaj pred svojim pragom!

d Proti malim slovenskim trgovcem delujejo demokrati. Južna železnica, oz. gg. demokratični uradniki so izdali uslužbencem južne železnice izkaznice, da naj kupujejo pri trgovcu Šoštaricu.

Vprašamo gg. agitatorje za milijonarja Šoštarica: Ali hočete tudi tukaj v Sloveniji uvesti korupcijo med železničarje? Kako pridejo nižji železničarji do tega, da morejo nositi svoje težko prislužene kronce demokratu Šoštaricu, ki si je začasa Pfeiferjevega paševanja nabasal pri gospodarskem uradu toliko, da kupuje velike hiše za milijonske svote? Ali ni v Mariboru morda dovolj manjših in revnejših slovenskih trgovcev, ki bolje in ceneje postrežejo nego Šoštaric. O tej stvari bomo še govorili.

d Še enkrat o podčastniku 45. polka. V »Taboru« je skušal podčastnik-izzivalec ali kdo izmed njegovih njemu enakih z lažjo in napadi na »Stražo« opravičiti svoje netaktno, neotesano in aktivnega podčastnika nevedno obnašanje. Mi konstantiramo še enkrat: že med potom v Limbuš je podčastnik izzival, nadaljeval svoje izzivanje med orlovskim nastopom in posebej med govorom, ki je bil vse drugo, samo hujskajoč ne. Podčastnik je izgnan iz prireditvenega prostora na cesti psoval v nemškem jeziku in med drugim klical: »Verfluchten Hundes. Podčastnik se je bahal in kričal, da sme kot »Sokol« in aktivni podčastnik naše pristase streljati. Mi smo pripravljene dokazati ta dejstva z akademsko izobraženimi pričami. Mi še enkrat zahtevamo, da se brezobrazni izzivalec kaznuje, ker škoduje ugledu vojske. — »Tabor« pa ostane sebi zvest, ako krije in opravičuje takšne reči in namenoma laže naprej, saj bi se glavni urednik na licu mesta lahko prepričal o resnici. Bil je blizu. Povdarjamo, da oficir Hren ni naš somišljenik, pa se je vedel dostojno; enako bi moral ravnati podčastnik.

d Naša gonja proti vojaštvu in »Tabor«. Ker smo ožigosali v Straži skrajno surovi napad narednika Sokolaša na Orle in Orlice v Limbušu, nam očita »Tabor« gonjo proti vojaštvu. G. Taborite, moramo pri njihovi vedno krajši pameti spomniti za par mesecev nazaj v dobo prvega koroskega večera v mariborskem Narodnem domu in prireditve »Männer-gesangvereina« pri Götzu, ko je »Tabor« po krivici divjal proti celi mariborski policijski garniziji, kateri je očital germanofilstvo. Svoje izbruhne krivičnih klevet na častništvo je razlil »Tabor« iz svoje greznice tudi po »Jutru« in »Narodu«. Sevo, so potem ata Voglar vse preklicali, ko so se enkrat streznili in doznali, da se je njihova protioficijska gonja povzdignila do generalne častitljivosti Voglarjevega mecena Maistra. »Tabor« lahko psuje po nedolžnem celo garnizijo, ako Straža obsodi banditski napad podivjanega narednika, potem že uprizarja protivojaško gonjo! Gospoda krog »Tabora«, malo krajše lase, pa malo daljšo pamet, potem pa ne boste pisarili budalosti kot je ravnokar konstatirana.

d V proslavo sprejetja ustave se je mariborski velikan demokrat dr. Karel Koderman produciral v veletocu na vratolomne načine.

d Častniki mariborske garnizije prirede dne 12. julija v proslavo kraljevega dne v Götzovi dvorani elitni ples. Toaletna za dame plesna, za gospe frak ali smoking, za rezervne oficirje po predpisih. Osebna vabila se razpošljejo od 1. — 3. jula. Ako bi se

slučajno koga pomotoma prezrlo, naj se blagovoli obrniti na adjutanturo 45. peš. puka tel. št. 106. Za rezervne častnike in njih družice velja kot vabilo članska izkaznica kluba jugoslov. rezervnih oficirjev. Vabilo velja kot vstopnica.

Orlovski vestnik.

o Ptujsko orlovsko okrožje se tem potom zahvaljuje vsem, ki so pripomogli okrožju do lepo uspele prireditve pri Sv. Marjeti. Osobito se zahvaljuje gg. govornikom, g. župniku za blagohotno odstopljeni prostor in našim vrlim posestnikom, ki so dali na razpolago vozove, ter prispevali deske in darila. Bratski Bog živi!

o Sv. Marjeta n. Ptuja. Nad pričakovanje je uspela prireditev mladega ptujskega okrožja na praznik sv. Petra. Naše ljudstvo je na tem taboru dokazalo svojo zavednost, naša mladina padločno voljo, da hoče delati in stopati po svoji jasno začrtani poti brez ozira na nasprotni vrišč. Ta tabor je tesneje sklenil in pomnožil naše vrste, ter je ob enem pričal, da je krščanska misel nepremagljiva.

o Vaditeljska seja telov. odseka Orel Studenci pri Mariboru se vrši danes, 4. julija, ob 7. uri zvečer v telovadnici. — Bratje vaditelji pridite točno in sigurno! — Bog živi! — Načelnik.

o Odborova seja tel. odseka Orel Studenci pri Mariboru jutri, torek, 5. t. m. ob 7. uri zvečer v prostorih g. Kobija. Bratje odborniki pridite zanesljivo. — Bog živi! — Predsednik.

Gospodje se vzamejo na hrano, Koroška cesta 18, prtilično, Maribor. 369

Izjava.

Podpisana kmetica Katarina Brglez v Račah izjavljam, da nisem plačnica za dolgove, katere bi naredil moj sin Jožef Brglez. Nadalje izjavljam, da je vsako posojilo, dano mojemu sinu na moj račun, neveljavno in podpisana ga ne povrnem. 367 Katarina Brglez.

Pohišto, raznovrstno, kot postelje, omare, mize in postelje se proda zelo poceni. Vpraša se v gostilni na Glavnem trgu št. 5 v Mariboru. 1-2 368

Hlapec, mlad zanesljiv, ki se razume na konje, se sprejme takoj Slomškof trg št. 11, I. nadstr. Maribor. 371

Gostilna pod vejo Klemenčič, Sv. Peter, je zopet odprta ter se priporoča za obilen obisk. Vino po 32 in 24 K. 370

Ne vržite v stran nobene znamke! Kupim po najvišji ceni vse stare jugoslovanske znamke, ki so nalepljene na vaših pismih. Rudolf Kokošinek, Maribor, Cankarjeva ul. 1. 5-34 353

Srebrne krone, po dve kroni, zlatnike kupi vsako množino. Za odgovor je priložiti znamko. Avgust Wapper, zlatar, Maribor, Stolna ulica 1, (Domgasse). 4-4 345

Gospodična se sprejme kot vzgojiteljica k 3 deklicam. Ročna dela, slovensčina, nemščina, dobra vzgoja. Nastop meseca septembra. Naslov iz prijaznosti v upravnistvu. 2-3 365

Oglje (Lesni premog) prodaja se na dobrem in velikem vsaki dan v graščini Statenberg pri Makolah postaja Poljčane. Fismena vprašanja na oskrbništvu graščine. 364

Gostilna z zemljiščem v dobrem stanu 5 minut od kolodvora pri Mariboru, se po zelo ugodni ceni proda. Naslov pove upravnistvo lista. 2-2 359

Dve težki kobili na prodaj pri lastniku Ivanu Rapoc, Tržaška cesta, Maribor. Gostilna »Mesto Trsta. 2-2 358

Volčji psi 14 dni stari, 8 po številu, odda Josip Hornický, velepos., Št. Ilj v Slov. gor. 2-3 350

MALINOVEC

sladek, dobite po pošti od 3 do 40 kg, po železnici od 20 kg naprej. Izdeluje se trojna kakovost: B po 34 K, G I po 48 K, Gs po 52 K za 1 kg. Zadnji malinovec (Gs) je najbolj gost. Ljubijo ga kavarne in gostilne. Za pristnost in izborna blago jamči zdravim in bolnim odjemalcem

Industrija sadnih izdelkov v Selnici ob Dravi. 315

Starorenomirana tvrdba

Alojzij Zoratti

cerkveni pozlatar, specialist v restavriranju oltarjev, kipov, umetnin itd. se priporoča č. duhovščini za naročila. Mojstersko delo. Zmerne cene. Skladišča poljskih križev in 5-10s razpel. 254 MARIBOR, Strossmajerjeva 3.

iz češkoslovaške

tkalnice ravnokar došlo: Posteljina, lepo pisana 76 cm široka 1 m 36 K, 120 cm široka 1 m 68 K. Inlet, roza 120 cm širok 1 m 78 K. Platno domače pristno, za rjuhe ali prtiče široko 148 cm, 1 m 130 K. Namizni prti, beli in barvani, z in brez franž, široki in dolgi 150 cm 1 komad 150 do 200 K. Enaki prti 150 cm široki, 200 cm dolgi 1 komad 200 do 280 K, lanene brisače po različnih cenah. Ena jedilna lanena garnitura kot: 1 namizni prt in 6 servijetov v različnih cenah. Ena slamjaca pristna 130 K, 1 cajghlače 140 K, do 260 K, ženske nogavice par 20 do 45 K, Obleke za dečke od 3 do 9 let 240 do 380 K. 1 tridelna žimnica (matraca) z atrikom 960 K. 1 žimnata podlaga (Drahteinsatz) 365 K. V zalogi večja izbira hlačevin, plavotiska, belega platna itd. Vsakovrstne vrvi, kot za cerkv. zvonove, splave (flose), seno, dvigala in perilo, konjske stange in ujzde pri

Alojzij Grlušek, Maribor. Glavni trg št. 6. 318

Posestva po 34, 30, 14 orolov z vinogradom sadonosnikom, gozdom, poljem živino ter živino. Dve najlepši trinadstropni hiši v Mariboru zelo ceno. Trgovska hiša, ki se da tudi za tovarno porabiti. Vila 6 km od Maribora z velikim vrtem 140.000 K. Paromlin in žaga pri Mariboru. Hotel s kavarno in vinski trgovino se prodajo potom pisarne nepremičnin Zagorski, Maribor, Barvarska ulica 3. 466

Naznanilo.

Usojam si cenjemu občinstvu vljudno naznaniti, da sem prevzel od g. J. N. Šoštarica v Mariboru, Gosposka ulica št. 5 trgovino z modnim in manufakturnim blagom

katero bodem vodil kakor moj prednik tudi v nadalje na solidni podlagi. Cenjeno občinstvo vljudno prosim za naklonjenost in obilen obisk ter se toplem priporočam z odličnim spoštovanjem

J. N. Šoštarica nasl. Srečko Pihlar.

Nagrobni spomeniki, grobnice, mavzoleji, marmornaste plošče vseh barv za oprave in strojarje, luksuzni izdelki in dekoracije, kipi in portreti po fotografiji, cerkvena dela, kot vsa stavbena dela.

Kamnoseška industrija
Alojz Vodnik, Ljubljana,

3-3 Ustanovljeno leta 1880. 357

FRANC KRANJC,

sljkar 329
MARIBOR, Cvetlična ulica 8.
A solvent monakovske in dunajske umet. obrtne šole. Izvršuje slikanje sob, napisov, pokrajin, dekoracij in portretov po cen.

Velika zaloga UR
vsakovrstnih in verižic, prstanov, uhanov, ter jedilnega orodja itd. 3-7P

Vsa v to stroko spadajoča popravila izvršujem točno in po ceni
urar, Maribor, Jurčičeva ul. 8
Lovro Stojec, (Edmund Schmidgasse). 314

Spodnještajerska ljudska posojilnica

Stolna ulica št. 6. v Mariboru reg. zadr. z neom. zav.

Obrestuje vloge po 4% in 4 1/4%

Daje posojila na vknjižbo ali poroštvo. Stroški so neznatni, ker oskrbi zavod vknjižbo brezplačno. 185 34

Za varnost vlog jamči rezervni sklad, naložen v vinogradnem posestvu, v hiši in stavbiših na najlepšem prostoru v Mariboru.

Rentni in invalidni davek plačuje posojilnica sama.

Inserirajte v „Straži“!